

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉНО ЈЕДАН ПУТ

ЦЕНА ЗА СРБИЈУ:

НА ГОДИНУ . . . . . 6 дин.
НА ПОЛА ГОДИНЕ . . . . . 3 "
ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ НА ГОДИНУ . . . . . 9 "

НЕДЕЉА 19. СЕПТЕМБАР 1893.

ЦЕНА ЈЕ ОГЛАСИМА 6 ПР. ДИН. ОД ВРСТЕ

ПРЕТПЛАТУ ВАЉА СЛАТИ УПУТНИЦОМ НА ОПШТИНСКИ СУД
А СВЕ КОРЕСПОНДЕНЦИЈЕ НА УРЕДНИКА

Рукописи не враћају се

Неплаћена писма не примају се.

ОБЈАВА

Хемијским анализама, до сада чињеним над водом из београдских водовода доказано је, да је вода из новог водовода много здравија и чистија од оне из старог реконструисаног водовода.

С тога суд општине вар. Београда *ароручује* грађанству, да у данима, када прети опасност од колере, употребљује за пиће и кување искључиво воду из новог водовода београдског. За друге своје намјернице може се служити водом из старог водовода али воду Савску и Дунавску да никако не употребљује.

Од стране суда општине вар. Београда 27. Августа 1893. г. АБр. 4869.

ОБЗНАНА

У вези свог наређења АБр. 2366 од 30. Априла о. г. Суд општине вароши Београда објављује грађанству, да ће Управа Водовода од 1. Октобра ове године наплаћивати воду према члановима 8 и 9. правила за издавање воде, од свију оних кућа, које су до 1. Јуна о. г. са водоводом спојене без обзира на то, да ли се вода у кући троши или не, или да ли је инсталација у кући извршена или не.

Ово решење своје суд општине вароши Београда оснива на чл. 2 и 13. правила за везивање водовода са зградама у Београду и издавање воде из истог водовода, која су правила добила закону силу решењем владе Њ. В. Краља од 10. Јуна 1892. год. ПБр. 10381 основаним на чл. 6. 7. и 9. зак. о варошкој трошарини у Београду од 13. Јуна 1884. год.

АБр. 4717 Од суда општине вароши Београда 19. Августа 1893. год у Београду.

РАД ОПШТИНСКОГ ОДБОРА

LXV ВАНРЕДНИ САСТАНАК
6. Септембра 1893 год.

Председавао председник г. Милован Р. Маринковић од одборника били г. г. Н. Х. Поповић, Милутин Ј. Марковић, Ђ. С. Новаковић, Филип Васиљевић, Стеван Чађевић, Др. М. Т. Лeko, И. Борђевић, Др. Павло По-

повић, Сава Вељановић, М. М. Ђорић, М. М. Борђевић, К. В. Михајловић, Н. Вуловић, Мих. П. Бончић, Р. Драговић, Лазар Радонић, М. Капетановић, Милош Трпковић, С. Авријел, А. Ј. Одавић, М. О. Петровић, М. Јовановић, М. Велизарић,

I.

Прочитан је записник одборских одлука седнице државе 3 Септембра ове године и примљен је без икаквих измена.

II.

Одборник г. Стеван Чађевић тражи, да се унесе у протокол његово одвојено миљење у погледу грађења кеја на дунавској обали.

Одбор одлучује, да се господичу Чађевићу не може учинити по вољи, пошто се у записнику заведе само одлуке већине а одвојена миљења су забележена у стенографским белешкама.

III.

По прочитању акта истражног судије за вар. Београд АБр 5129, којим тражи уверење о владању и имовном стању извесних лица, одбор је изјавио, да су му Едвард и Стеван Налепка раденици на водоводу непознати.

IV.

Председник износи одбору на мишљење молбе, којима се траже уверења о породичном односу и сиротном стању.

По прсчитању тих молби СБр. 14498, АБр. 5186, 5198, 5208, 5303 5304, 5305, 5306, 5307, 5308, и 5309, одбор је изјавио мишљење, да се суд претходно увери о породичном односу Васе Анастасијевића, и имовном стању Анке Летић удове, Јелене С. Јаковљевић удове, Стојана, Петковића ћака, Владислава Стојиљковића правника, Владислави А Насића гимназисте, Султана Ђорђевић, Јулке жене Петра Пандуровића, Јулијане Вуловић ученице, Драгољуба Вуловића гимназисте и Салије А. Мустафића гимназисте, па тек онда да им изда тражено уверење.

V.

По прочитању протокола лицитације СБр. 14472 држане 1 Септембра ове године, за набавку по двадесет и пет хиљада кила јечма и зоби, одбор је решио, да се ова лицитација одбаци и да се расписе друга, која ће се држати на малој пијаци.

VI.

Председник износи одбору на решење предмет о згради за топчидерску школу.

По прочитању акта управе вар. Београда АБр. 4279, којим се препоручује суду, да се друга зграда за ту школу узме, и извештаја повереништва одборског АБр 10743/92 год, којим се препоручује, да се за школу топчидерску купи кућа Матије Батоклетог која је на топчи-

дерском брду, одбор је решио, да се за школу топчидерску не купује кућа, но да се узме под кирију, ако се уговор са Вукашином Петровићем може раскинути Исто повереништво да ово изврши и да поднесе одбору извештај.

VII.

Председник општине извештава одбор, да је војена власт наредила, да општина београдска набави за војену комору 227 кола и те 113 коњских и 114 воловска; да је општина београдска у прошлој години израдила и војеној власти предала свега 115 кола и то 52 коњских и 63 воловских кола, и да су ова кола израдили овдашњи колари, — па предлаже, пошто војена власт захтева, да се и остатак кола што пре даде у израду.

По саслушању овога одбор је решио, да се и остатак кола за војену комору и то: шездесет и једна коњск и шездесет и три воловских даду на израду овл. коларима под истим погодбама, под којима је и прва партија кола рађена по тако, да комисија, која је кола прегледала и примала, сада по нова та кола прегледа, па којих је израда најбоља да онеме колару највећи број кола да на израду.

VIII.

Председник износи одбору на решење молбу еснафа рибарског, да му уступи наплаћивање трошарине на сирову рибу за хиљаду пет стотина динара до првога Јануара 1894.

По прочитању те молбе и мишљења трошаринске комисије, одбор је после поименичког гласања са четрнаест гласова против седам, двојица нису гласали, решио, уступа се еснафу рибарском наплаћивање трошарине на сирову рибу до првога Јануара 1894 год за хиљаду и пет стотина динара под овим погодбама:

Да еснаф буде дужан положити првих пет стотина динара одмах, других пет стотина динара 15 Октобра ове године а трећих 500 дин. 25 Новембра ове год. Риба која преко ђумрука пређе не спада овамо и на њу ће трошарину наплаћивати сама управа општинске трошарине.

IX.

Председник извештава одбор, да су земљишта Симе Јовановића, Јоце Чобанића и Делимарковића експроприсана за улицу и комисијски процењена тако да маса Делимарковића има општини да плати извесну суму новаца за земљиште што јој се долаје, а друга двојица имају од општине да примају за земљиште што им одузима.

Па како маса Делимарковића нуди готов новац, а ова остала двојица траже, да им се одузето земљиште плати што пре, пошто им управа фондова хоће да прода остатак имања за своје примање, а они би међутим својом

тражином од општине могли измирити управу фондова, то предлаже, да одбор реши, да се од масе Делимарковића прими процењена вредност за рачун фонда регулационог а да се овој двојци из регулационог фонда исплати по процени

По саслушању овога, одбор је одлучио, да одборски повереници г. г. Милутин Ј. Марковић, Мих. П. Бончић и Ђорђе С. Новаковић одборници проуче акта о овим предметима и поднесу одбору извештај, да ли је све што треба по закону извршено, да се пријем повца и исплата по овим предметима може извршити и ако није, шта треба све урадити, па да се то може учинити.

LXVI ВАНРЕДНИ САСТАНАК 11. Септембра 1893 год.

Преседавао преседник г. Милован Р. Маринковић од одборника били г. г. Никола Х. Поповић, Милош Триковић, Филип Васиљевић, Милаш М. Ђорић, Р. Драговић, Сава Вељановић, Коста Б. Михајловић, Мих. П. Бончић, М. Велизарић, М. Капетановић, Ђ. С. Новаковић, Др. М. Радовановић, Др. Павло Поповић, Стев. Чађевић, Андреја Ј. Одавић, Др. Алкалај. М. М. Ђорђевић, С. Ј. Азријел.

I.

Прочитан је записник одборских одлука седнице држане 6. Септембра ов. год. и примљен је без каквих измена.

II.

Председник износи одбору на мишљење молбе, којим се траже уверења о сиротном стању и породичном односу.

По прочитању тих молби СБр. 14824. АБр. 5262, 5333, 5199, 5292, 5282, 5294, и 5357, одбор је изјавио своје мишљење, да се суд предходно увери о породичном односу Арсенија Илића позлатара и имовном стању Савке Н. Богдановић удове, Стевана Бркића ђурчског раденика, Данице Виторовић ученице, Љубице Виторовић ученице, Владислава Настића ђака, Радисава Прокића бив. кројача Михајла Петровића ђака, Та насија С. Поповића служитеља па тек онда да им изда тражено уверење.

III.

Председник износи одбору на решење извештај комисије за грађење електричног осветљења у Београду.

По прочитању тога извештаја и предлога исте комисије, одбор је после поименичног

гласања са девет гласова против осам, двоци нису гласали одлучио, да се овај извештај са предлогом штампа и разда одборницима на проучавање, па по том у идућој седници изнесе одбору на решење.

IV.

Председник надзорне комисије за електрично осветљење г. Ђорђе М. Станојевић подноси писмен извештај као одговор на извештај г. Т. Селековића о стању електричног осветљења на дан 3. Августа ове год.

По прочитању тога акта одбор је примио к знању садржину његову.

СТАТИСТИЧКИ ЗАПИСИ

У ОПШТИНИ БЕОГРАДСКОЈ

Путнички сабраћај вароши Београда, У седмичи од 5. Септ. до 11. Септ. 1893. год. доштовало 938. одштовало 811. Од којих су:

а.) Пола: мушког 890, женског 48.

б.) Вероисповести: православне 865, католичке и протестан. 58, мојсијевске 7, мухамеданске 8, свега 938.

в.) Постојбина: Србија 808, Аустро-Угарска 68, Босна и Херцеговина 11, Црна Гора 9, Грчка 1, Турска 24, Бугарска 2, Румунија 6, Русија 1, Германија 1, Франц. 1, Италија 3 остале државе 3.

г.) Занимање путника: Тешаџи и економи 35, Зана лије 94, Трговци 438, индустријалци 3, шпекуланти и предузимачи 20, Гостионичари 16, Интелигенција (војска) 22, ђаци 132, раденици и помоћници 71, Пиљари и бозације 3 падничари и слуге 50.

Из статистичког одељка општине вароши Београда 17. Септембра 1893. год.

ОПШТИНСКЕ ЛИЦИТАЦИЈЕ

Рачуноводство суда ово општинског, држаће у својој капцеларији јавну усмену лицитацију и то:

I. На дан 20. Септембра ове године од 8—12 пре и 2—5 сахати по подне, — за давање под закуп 12 општинских дућана у фишекцијској улици.

II. На дан 25. Септембра од 8—12 пре и 2—5 сахати по подне, — за давање под закуп 16 плацева у бари вепедији, за смештај дрва и јапије

III. На дан 27. Септембра од 2—5 сах. по подне, — за давање под закуп општинског земљишта „стари сењак“.

IV. На дан 28. Септембра од 2—5 сах. по подне, — за давање под закуп земљишта општинског до бив. ботаничке баште на јалији.

V. На дан 29. Септембра од 2—5 сах. по подне, — за давање под закуп општинског земљишта код војног сењака.

VI. На дан 4. Октобра од 2—5 сах. по подне, — за давање под закуп 12 плацева на великом тргу за свињске месарнице.

VII. На дан 5. Октобра од 2—5 сах. по подне, — за давање под закуп 7. плацева на великом тргу за говеђе месарнице.

VIII. На дан 7. Октобра од 8—12 пре подне, — за давање под закуп 12 општинских дућана на зеленом вешцу за месарнице говеђе и свињске и пиљарнице.

IX. На дан 12. Октобра од 2—5 сах. по подне, — за давање под закуп права наплате таксе од акциза на пиће.

X. На дан 15. Октобра од 2—5 сах. по подне, — за давање под закуп права туцања кафе — тамиса.

XI. На дан 18. Октобра од 2—5 сах. по подне, — за давање под закуп права наплате таксе фијакерске.

XII. На дан 20. Октобра од 8—12 сах. пре подне, — за давање под закуп меса од бобичавих свиња, које се које на општин. кланици.

XIII. На дан 23. Октобра од 2—5 сах. по подне, — за давање под закуп

СРПСКИ УСТАНИЦИ ПРОТИВУ ТУРАКА

У В Е З И

СА НАРОДНИХ СВОЈАМА У ТУЊИНУ

од 1459.—1814. године.

ИСТОРИЈСКА РАСПРАВА

У ДВА ДЕЛА

НАПИСАЛИ

Р. Агатовић и Ј. М. Спасић.

(Академијски Савет Вел. Школе наградио првом видовданском наградом општ. београдске).

Мото:

— „Нора намъ перестать быть умными чужимъ умомъ и славными чужою славою“ (Време је да престанемо мудровати туђом памећу, и славити се туђом славом).

Карамзин.

(НАСТАВАК)

Извештају овог непристраснога странца можемо поклонити потпуно поверења. Јер је деспот Јован занета био друкчије природе од свога брата. Неки наши исто-

ричари спомињу за неке његове ратне успехе још у добу деспотовања његовог брата. Тако веле, да је г. 1494. отео од Турака Митровицу и Раолце, места на левој обали Саве у Срему, топовима их разорио, да се згодном приликом Турци не би могли њима опет користити. Зато га је краљ јако заволео и богато обдарио.⁽¹⁾ Као такав јунак, који је потпуно можда наследио војничке врлине свога стричевића, наравно је тежио, да што пре заузме место свога кроткога и побожнога, и за деспота српског неспособног брата. Ступивши пак на тако високо достојанство, деспот Јован је потпуно схваћао и тежак задатак, а уједно и тешку одговорност, ако га не изврши. Угледајући се у свему на Змај-деспота Вука, план његовога будућег рада био је јасан и одређен, а извршењу истога приступао је непоколебљивом вољом. Тежио је, да ослободи своју потлачену домовину, да постане деспотом целе Србије. Та пламена тежња не само да се види из целог његовог, по несрећи за српски род кратког деспотовања, већ нам то сведоче и оновремени писци, који су пратили сваки рад деспотов, а и саме

неке речи деспотове. Мало пре поменути посланик млетачки, Ђустинијаније, чим је дошао у Будим, по налогу своје владе, известио се тачно о деспоту Јовану и јавља својој влади, поред осталог и ово: „да Јован деспот тежи да постане деспот над Србијом“, т.ј. пошто је ослободи од Турчина.⁽²⁾ А његове пак речи, које нам ово исто потврђују, виде се у његовом сопственом писму манастиру Свигмену од 23. јула 1499. г. где се на једном месту вели: „ашче ли же благоволит господ Бог наш иже (в) тројици славими и пречистаа Богомати, и створит с нами милост своју, створити ме господина Србљем.“⁽³⁾

Бедном српском народу, остављеном без јунака и вођа својих, који сви један за другим брзо изчезоше са земаљског шара, и требао је овако одлучан човек за деспота. С тога није ни чудо, што се око њега стаде прикупљати гомилама сав растурени српски народ по целој Угарској. И онај део Срба, који пређе

(1) Годишница Н. Чупића, I. стр. 67. Ђустинијаније је лично познавао деспота, хвалећи га као јунака, помиње да му је и народ врло ратоборан, да му је већ у навску прешао, да се бори с Турцима.

(2) Mikloschich Fr. dr.: Monumenta Serbica, p. 543.

Стојачковић А.: Черте итд. стр. 11. — Витовић у Гласнику срп. уч. др. књ. XXVIII. стр. 52.

оправке возова општинских, ковачко-коларски рад.

XIV. На дан 25. Октобра од 2—5 сах. по подне, — за давање под закуп оправке возова општинских, сарачко-тапетарски рад.

XV. На дан 27. Октобра од 2—5 сах. по подне, — за давање под закуп подмивања коња пожарне чете и волова рабац. општин. возова.

XVI. На дан 28. Октобра од 2—5 сах. по подне, — за давање под закуп оправке рабац. општинских возова.

XVII. На дан 1. Новембра од 8—12 сах. пре подне, — за давање под закуп илаца општинског више чесме „књатиње Љубице“.

XVIII. На дан 1. Новембра од 2—5 сах. по подне, — за давање под закуп I и II. пећине у таш-мајдану.

XIX. На дан 2. Новембра од 2—5 сах. по подне, — за давање под закуп чистиња пијаца у вар. Београду.

Погодбе о овим закупима могу се сваког радног дана видети у канцеларији рачуноводства.

Ко жели ма шта од овде изложених права узети под закуп, нека означеног дана дође и лицитира, пошто положи прописану кауцију.

СБр. 12.755 — Из канцеларије суда опш. града Београда, 14. Августа 1893 год. у Београду.

По што на дан 2-ог овог месеца, није био довољан број лицитатора. — то ће суд општине града Београда, држати другу јавну усмену лицитацију на дан 24 тек. месеца од 2—5 сахати по подне, у канцеларији рачуноводства овог суда за набавку 25.000 килограма меквиња, за исхрану волова рабациских возова општине Београдске.

Кауцију полажу српски грађани 200 дин. а страни двапут толико у готову новцу или српско државним папирима од вредности

Услови о овој набавци могу се видети сваког радног дана у канцеларији рачуноводства.

Ко има вољу примити се ове набавке, нека означеног дана дође и лицитира,

СБр. 14473 — Од суда општине града Београда, 7 Септембра 1893 г. у Београду.

Суд општине Београдске, државе на дан 23 Септембра тек. год. сферталну лицитацију на набавку 696 метарских хвати бучкових дрва, за огрев својих канцеларија и основних школа а за рачунску 1894 годину.

Оферти имају се означеног дана до 12 сахати пре подне поднети председавајућем судији овог суда у затвореном коверту, а снабдевени таксеном марком од 10 дин.

Кауцију полажу српски грађани 1800 дин, а страни дупло, у готову или српско-државним папирима од вредности.

Оферти ће се отворити истог дана у присуству понуђача.

Погодбе о набавци овој могу се видеги сваког радног дана у канцеларији рачуноводства овог суда.

СБр. 14662 — Од суда општине града Београда 8. Септембра 1893 г. у Београду.

Пошто одбор општине београдске није одобрио држану лицитацију на дан 1 отек месеца, за набавку 25.000 кгр зоби за исхрану коња пожарне чете, — то ће суд општине београдске, одржати другу јавну лицитацију на дан 21-ог овог месеца од 2—5 сахати по подне, пред кафаном код „Босне“ на Сави.

Кауцију полажу српски грађани 600 динара, а страни двапут толико у готову или српско-државним папирима од вредности.

Остале погодбе о овој набавци могу се видети сваког дана у канцеларији рачуноводства овог суда, а и на сам дан лицитације.

Ко жели примити се ове небавке, нека означеног дана дође и лицитира.

СБр. 14.472. — Од суда општине града Београда, 16 Септембра 1893 године у Београду.

САСТАНАК

ОДБОРА ОПШТИНЕ БЕОГРАДСКЕ

Држан II. Јуна 1893 год.

(по стеногр. БЕЛЕШКАМА)

Председник — Пошто има довољан број одборника отварамо седницу. молим да чујете записник (Секретар прочита). Има ли ко што да приметити? (Нема. Усвајате ли прочитани записник? усвајамо).

Председник — Сад је на реду да свршимо с питањем о електричном осветлењу и понуди друштва. Ви знате да се у последњој седници одборској водио разговор и да је одбор одлучио да се о томе данас донесе решење. Вама је познато у чему је ствар, друштво је јавило општини како, ако општина жели да учини какву замену да то учини сад. То питање одбор је упутио комисији Она га је проучила и изнела пред одбор да је за општину корисно. Комисија је за тим овлашћена да прорачуна хоће ли и колико то коштати општину. Комисија је проучила то питање и нашла да би ову замену пребало примити а за то дати друштву 5000 дин. гол. и одрећи се права, које је предвиђено у члану 41 уговора. Поводом тог питања које је вођено овде започео се разговор о томе да ли треба, да примимо ту понуду или не. Међу тим о томе је донето решење и сад треба да се ствар сведе на то, да се види: да ли је замена скупа или не, јер је решење о замени донето а сад остаје да се каже је ли скупо или није.

Марко Велизарих — Ми смо прошлог пута толико о тој ствари говорили да не би требало даље више ни говорити него да се гласа. Ну како има у овој седници чланова, који у прошлој седници нису били, ја би молио г. Капетановића, да још једном објасни како стоји ствар, па да одмах пређемо на решење.

Председник — Ја сам саопштио мишљење комисије. Комисија је правила рачун и она предлаже одбору да би ову замену могла општина

не потпадале под власт еремскога деспота, сад се по свој прилици сјединио са деспотовим Србима, и организовао једноставнију а компактнију масу. Јована, као деспота над свима овим Србима признао је и сабор од 1498. г. с обвезом, да у случају рата даје држави мађарској један бандеријум од 1000 коњаника⁽¹⁾ (Чл. XXII. уг. зак. *despotus autem equites mille dare tenebitur*).

За време првих година деспотовања Јовановог, јужне границе мађарске краљевине биле су од Турака на миру. Јер је још г. 1495. краљ Владислав израдио, преко свог посланика *Петра Моровића*, од султана мир на три године уз повољне услове.⁽²⁾ Турци су се тада окренули на Млечане, са којима су водили борбу и на суву и на мору, са променљивом срећом. Тек почетком г. 1500. Млетке буду принуђене замолити хришћанске владоце, да јој помогну савладати Бајазита. Начини се савез Хришћана, у који уђе и краљ Владислав. Напад је био управљен на Босну, где је врио народни покрет, што ћемо ми на свом месту ви-

дети. Овде да наведемо један докуменат, који нам врло лепо илуструје расположење српскога народа под Турцима пред почетак овога атака здружених Хришћана. Маја 11. г. 1500. пише Ђустинијаније својој влади, о разговору што га је имао са угарским послаником, који је ишао био султану. „Осим свега, угарски ми посланик причаше, како су му — док се још у турском стану бавио — долазили многи Хришћани, т. ј. Срби, Рашани и други (*Serviani, Rasciani et alteri subditi del Turco*) поданици Турчинови, па му говорили: „Шта стојите и шта чините те не долазите одмах сад противу овога цара, да ослободите народ хришћански од невоље и робовања?! Ми волимо далеко више сви да помремо, него да у оваком ропству више живимо! Јер не само што нам све, што хране и имања имамо, узимљу него још хоће и десетак од наших синова, отимљу нам кћери наше да се њима пред нама наслађују, а ако се противе терају их бојем да вољи њиховој служе, и најпоследимљу нам и жене наше на очи наше. С тога, тако вам љубави божје, дођите ви Угри сувим, а Млечићи морем, да нас ослободите од толиких невоља. И боље је за вас да пре изгинете, него да ова-

ког бедног стања допаднете!“ И многи од ових људи (Срба), који служе султана као војници, код нас нико не могаше чути, говораху ми: „шта стојите и шта чекате; а што не ударите на овога цара? Та ми сви, чим би се само две војске поставиле једна према другој, окренули бисмо се, да се боримо за вас.“ Овако красно расположење Срба и под Турцима за ослобођење домовине, без сумње није било непознато ни деспоту Јовану, кад је највише наваљивао на краља Владислава, да уђе у савез с Хришћанима. Будући тврдо уверен, да ће плод тога савезнога ратовања бити сјајан, само ако се успе оружати добро сву војску, и подићи потлачене Србе на устанак, деспот Јован понуди г. 1500. Млечанима да ће уз њихову помоћ наоружати до 1000 пешака, и 1000. коњаника све самих Срба,⁽¹⁾ с тога нека му пошаљу новаца, како би могао спремити и своје саплеменике под Турцима на општи устанак. И не чекајући на одговор лукавих Примораца, који у оваким приликама увек воле дуго да већају а ништа да не одлуче, он пређе 29. јула 1501. г. — како бележи Ђустинијаније — Дунав са свом

(1) Стојачковић А.: Черте штд. стр. 12. — Picot E. (Павловић ст.). Срби у Угар. I. стр. 46.

(2) Pray: Annales r Hung. etc. t. IV. p. 268. — Jougla: Hist. de l'empire ottoman, p. 196.

(1) Rad Jugoslav. akad. књ. VIII. стр. 77.

да прими ако би друштво пристало да општина даје те лампе и замењивање плати друштву 5000 дин. годишње и одриче се свога права чл. 41 уговора, који говори о проценту кад се потрошња електрицитета увећа. На то се своди сав разговор.

Р. Драговић — Ја сам и пре нешто слушао кад се говорило о тој ствари. Комисија је прорачунала 5000 дин. годишње. То износи интерес на огромно велику суму, али ја мислим да се можемо послужити чл. 19. и да платимо само лампе; другу накнаду не може предузимач да тражи.

Др. П. Поповић — Најбоље би било да г. Капетановић у кратким цртама изнесе решење комисијско, предрачун цео па онда да разговарамо о томе.

М. Бончић — Ја мислим да је ова ствар техничка и стручна. О тој не могу ништа паметније да кажем но што су чланови комисије рекли и у овом питању морам апсолутно да се ослањам на њихову памет савест и поштење као што у питањима правним треба одбор да се ослони на мене. Ја овде као одборник руководим се том мишљу.

Др. М. Лeko — По мом мишљењу општина је већ примила врло велики терет с електричним осветљењем и сад не могу да се сложим да тај терет још повећамо а у толико пре што се уговором можемо користити да извесне измене за време извођења инсталације, у начину осветљења учинимо а без икакве накнаде друштву. Према члану 17. имамо право кад нађемо да нам једна врста осветљења не конвенира да је заменимо другом. Слажем се с предлогом комисије да сијалице заменимо пламеним лампама с тога што су пламене лампе боље за улично осветљење. Комисија предлаже и то да се та замена изврши с накнадом од стране општине у 5000 дин. годишње. С тим не могу да се сложим с тога, што је у члану 17 уговора предвиђено ако би се пламене лампе замениле сијалицама да се у том случају свака пламена лампа замени са 6—7 сијалица. Ја мислим да се овим чланом можемо користити и у обратном случају, т. ј. пошто нећемо сијалице ми сад тражимо да друштво замени сијалице пламеним лампама и да за сваких 6—7 сијалица да једну пламену лампу а без накнаде. Ово важи у том случају, ако повластичари нису још ништа утрошили на пос-

товљане оних сијалица, које се имају пламеним лампама да замене. Ако су пак што год за те сијалице утрошили, онда би им општина имала само тај трошак да накнади; у колико сам извештен, та би накнада била врло незнатна.

М. Бончић — Да ли они у том случају не губе на електрицитету.

Др. М. Лeko — Не губе јер ја не тражим већу електричну струју у пламеним лампама од ове, коју су повластичари дужни дати у сијалицама.

М. Бончић — Ето за то ја кажем да верујем стручним људима.

М. Капетановић — Ја сам мислио да не говорим о овој ствари, него да се с њом и без мога говора сврши. Мислио сам да би незгодно било да приступам говору кад се боје неки да ту има „нешто“, и да може да има неке „подвале“ и кад неће да се разуме да једна велика лампа кошта преко 200 дин. и неће да се увиди да морамо да платимо кад тражимо да нешто купимо. Али сад морам да говорим. Неко рече много ће бити, 200 динара за једну велику лампу. чини ми се газда Раденко. Ја сам добавио неке ценовнике и видео да таква лампа кошта око 200 марака, што чини преко 200 динара. То је више но што је друштво тражило у предрачуну и кад те лампе тражимо; ми морамо и да их платимо ако нам требају, а ако нам не требају онда не треба више о томе да говоримо. Таквих лампа има 130, то чини око 30000 дин. то мора да се плати, ту нема разговора. 130 гвоздених стубова — око 7 метара високи такви стубово коштају преко 200 динара. Друштво је метло у предрачун за такве стубове 475 дин, а комисија им је понудила 175 и на то су они одговорили! господо, ми ћемо вам платити 200 дин. за сваки стуб. Ако има некога из одбора који би хтео да се прими те лифериције ето му згодне прилике да заради, људи дају 200 дин. за онакав стуб. Пошто смо добили још неке ценовнике, нашли смо: да за један такав стуб са подвозом и монтажом треба платити 300 дин. Ми смо само толико рекли и казали да нећемо да знамо за више од 300 дин. а они су нам одговорили да не могу да изађу на крај с 300 дин. Ну рецимо 300 дин. то је сума од 39000 дин. коју би имали да платимо без разговора. Електрицитета се троши толико исто колико и у сијалицама али за лампе

треба друкчији рад, и по њиновом — друштвеним прорачуну излази 19000 дин. што мора да се утроши на бакарне жице. То су суме које морамо да платимо. За консоле нисам знао тачне цене па сам отишао г. Селесковићу да видим шта консоле коштају заједно с рефлекторима и израчунали смо да ће коштати око 28 дин. Ја сам отворио предрачун и нашао да су толико и они ставили да кошта. ја сам вам рекао како стоји с ценама у друштвеном предрачуну и да ту нема никакве подвале. Господин Станојевић израчунао је за бакар и за намештане шта ће да кошта, и излази да ће да кошта око 130000 дин. Господо ово није нова ствар, јер се о овој замени говори још од фебруара месеца, пошто је још прошли одбор ступио с њима у погодбу но ова се није извела само с тога, што је пређашња комисија имала седницу, последњег марта а трви април прекинуо им је даљи рад, после тога дошли смо ми и узели тај посао. Ово дакле није нов посао; људи од фебруара месеца не могу да раде због одбора београдске општине, они од нас траже решење да одговоримо: хоћемо ли овако или онако, само да могу да раде а ми по Београду идемо па протестујемо како не раде ништа. Међу тим кривица је само до одбора београдске општине који ту ствар није свршио.

М. Бончић — Ко је био у прошлој комисији у месецу Фебруару.?

М. Капетановић — Били су: Стаменковић, Андра Ђорђевић Аца Борисављевић, и не сећам се ко још. Они су од фебруара до марта отезали и тек тада састали се у седницу, а кад смо дошли ми нисмо могли одма да уђемо у послове. Друштво сада тражи одговор,

М. Бончић — Па ћутање значи да нећемо.

М. Капетановић — Не, ми смо рекли да у начелу хоћемо ову замену. Сад ствар стоји овако: о замени, о жицама, о консолама, о стубовима, о лампама, ту нема поговора, да нећемо да платимо — Ми можемо само још да не питамо као што смо у прво време мислили, да ли треба да ми платимо одржавање, па да им кажемо: ми смо вам дигли те лампе, а ви изволте одржавајте их. Концесионар нам је одговорис, да ће извршити ову замену сијалица, само ако платимо и замену њихову и одржавање нових пламених лампи. Ја не могу да се упу-

својом војском, па се код Београда удружи са командантом града, Ђорђем. Тако здружени пођу Смедереву. Из једног другог писма млетачкога архива од 18. новембра 1501. г.⁽¹⁾ види се ток ратовања бана београдскога и деспота: „Пред самим Смедеревом причека их једна хиљада турских коњаника, у намери да им забрани опсаду града. Али их здружена мађарска и српска војска, које је било до на 14 000 коњаника, страховито потуче, многе зароби, секући им живима главе и набијајући их на колац. Сутра дан, после битке, упуте се победиоци Морави, коју немогавши прелазити, разлију се једно три хиљаде коњаника по околини ради пљачке, па се хтедоше опет другим путем вратити на Смедерево. Али их не далеко од града, од прилике на једну малу мађарску миљу, суеретоше смедеревски Турци под командом Керимпаше, кога је султан послао тада из Цариграда, да брани прелазак Мађара преко Дунава. Сударе се, али Турци буду лоне среће, јер и сам Керим са још две војсковође своје паде у ропство деспоту. Остатак разбијених Турака гонили су наши до самих градских врата, многе

посекли, а многе живе похватили. Са 2 000 заробљеника и богатом пљачком врате се затим савезници у Београд, после петнаест дана крстарења по околини Смедерева. У исто ово доба прешао је био Дунав код Оршаве и трансилвански бан Петар, напао изненада на *Видин*, који после кратког времена и узме. Исто тако нападне и на *Кладово*, et complures villae quaeque versum adiacentes eandem fortunam subire. Опљачка многу ситну и крунну стоку, од које нешто и краљу на дар пошље“.⁽¹⁾

Овоме походу деспотову, који ипак није донео никаква сјајна резултата, придавали су Турци велики значај. Сматрали су га као предигру оном већем походу свих хришћанских владара, за који су и Турци знали, да се спрема. С тога они похитају, да склоне деспота Јована, на мир, да би тиме добили одрешене руке да се окрепу противу Млечића, према којима су почели губити позиције. По сведоци Бустинијанијевој, од 9. новембра исте 1501 г. деспот Јован био је врховни командант целе српске и мађарске војске, кеја се спремао за Тур-

ску. С тога су Турци и рачунали, ако склоне деспота на мир, да ће тада и Млечани остати сами, јер други савезници још не беху стигли. Ну тог пута није се дошло ни до каквих резултата о миру, јер је деспот пред сами Божић исте године са 2 600 својих коњаника пошао низ Колубару у Босну. И пошто је попалио и опленио многе вароши и села чак до Црне Горе, врати се натраг, водећи собом и многе заробљенике Турци и опет наставе преговарања о миру и у јануару 1502. г. Међутим деспот је скупљао на Дунаву све већу војску, тако, да је 1. маја 1502. г. Јован био старешина над 10 000 коњаника. Турци су се још већма плашили толике силе деспотове, па с тога при понављеном преговору 4. и 12. јуна, понуде Јовану од стране порте *један део Србије и Босне*; само да склони краља Владислава на мир. Али све то није могло склонити јуначкога деспота, да пропусти згодну прилику, а да се не освети своје крвнику, у часу, када му се сила на све стране почела колебати. Чујући можда за оне славне успехе млетачких адмирала Пезара Ник. Капела код Превеса и Кипра, деспот је овог пута био у блаженој радости, гледећи пред собом откупани час

(1) Макушев А. у Гласнику срп. уч. др. књ. XIV. (II одељ.) стр. 59. бр. 26.

(1) Kato ni Epitomechronolog. etc. t. II. p. 587. — Hamer v. J.: Gesch. d. osm. Reiches, B. I. S. 657. — Обојница држе, да је то било г. 1502.

штам у стручно објашњење у како се је г. Станојевић упустио прошлог пута.

М. Бончић — Шта каже г. Леко о члану 19 ?

М. Каштановић — Кад је г. Леко прошлог пута навео чл. 19 г. Станојевић је хтео да му га објасни, онда је г. Леко отишао и није био овде. г. Станојевић сада није овде, а ја нити смем нити хоћу у то да се упуштам. Г. Леко нашао се био увређен од г. Станојевића, а г. Станојевић опет од стране г. Лека. То су њихове личне ствари, али господо, кад се третирају општинска питања у којим су општински интереси тако јако ангажовани, ту много што шта мора и да се прогута. на пр. кад газда Триповић фурунција каже да ту има нешто што хоће да нам се „подвали“ а неће да се верује г. Ђоки Станојевићу онда наравно, да он мора да се нађе увређен. И кад се је ослоним на газда Раденка Драговића дрварског трговца да ми каже пошто је хват дрва, то је с тога што морам да му верујем. Г. Станојевић је имао потпуно право кад је мало оштријим гласом почео да говори онда кад је г. Леко рекао нешто.

Ја нећу нити могу да се упуштам у овака објашњења каква је давао г. Ђока Станојевић, али хоћу нешто да вам објасним. Кад је одбор београдске општине донео одлуку, да је сад време погодно, да се замене сијалице пламеним лампама, г. Ђока Станојевић је објаснио био зашто и одбор је увидео те разлоге. Сад треба да се одреде годишње цене, колико треба да се плати за ову земену, Г. Стојановић засео је, радио је и израчунао колико кошта ова замена, па нам је рекао: компанија тражи 26000 дин. ми смо нашли да, рецимо 25000 дин. треба да се плати као амортизацију на једну суму коју захтева то повећање. Колико ће то повећање да буде, ја ћу господо да објасним на други начин. Ако се изведе по уговору ми ћемо имати 600 сијалица у свакој 16 свећа то чине 9600 свећа, то је чист рачун. Имамо дакле 9600 свећа у свих 600 сијалица; место њих ми би добили 130 лампи, узми у средињу руку сваку од 700 то чини 91000. Дакле видите, да ћемо по новој измени коју је најзгодније сад учинити имати скоро 10 пута више нормалних свећа. Хоће ли бити светлије у Београду тада или онда кад би било десет пута мање, то је тако јасна ствар да ту не треба објашњавати. За ово мора нека жртва да се поднесе. А какве су то жртве? — Детељи прорачун о овој повишци састоји

се из два дела. Из једног дела: по ком морамо да платимо гвоздене стубове за конзоле, за жице, и намештање то је око 130000 дин капитала који се улаже, ту нема сумње да морамо да плаћамо амортизацију, ако немамо положити одмах 130000 дин. Сад је питање о другоме делу предрачуна, о одржавању нових лампи и ово неке буни. По рачуну г. Станојевића да чујете шта кошта одржавање њихово. На једну лампу троши се 7 сантиметара угља, сад за 130 лампи треба угља за 16,080 динара, за толико ће да изгори угља. Од тога треба одбити оно, што се троши на сијалице, на које имамо права. На њима се 5 пута годишње мења лампа. Једна лампа сијалица кошта 2.25. дин 600 таквих сијалица, излази 6750 дин да видимо је ли то много или мало. Ја сам рекао да нам они рачунају једну сијалицу по 2.25 динара, неки вичу то је много она би могла бити по 2 динара. Па то је горе за компанију што нам сад скупље рачуна.

М. Бончић — Шта ће коштати чишћење ламци ?

М. Каштановић — Доћи ће и то. По рачуну г. Станојевића са чишћењем и намештањем стоји овако. Један електротехничар и један помоћник могу пазити на 33 лампе и у њих намештати угљ; то значи да за 130 лампе треба 4 такве групе раденика. Рачунајући електротехничара по 5 динара а раденике 2.25 дин. свега дневно по 7.25 за 365 дана то износи 10 000 дин. то је 365 пута 4 пута 7.25, толико би дакле ми имали да платимо. Али од тога треба да одбацимо оно што су имали трошити за сијалице. Један радник може да обиђе 100 сијалица за 1 дан а та замена према овом износи 4800 дин. и кад то одбацимо остаје 5150 дин да морамо да платимо ако хоћемо то све да добијемо. Све дакле одржавање износи 9600 дин. томе додајте и ових 5100 то је 14780 дин. годишње. Томе даље треба да додамо годишњину на ону суму од 129000 динара коју њима имамо да платимо. — Они су рачунали да се ово за 20 година са 6 од сто амортизира, дакле треба платити годишње 11,850 дин. за техничку инсталацију, а за одржање годишње 14780 динара. Толико ће да кошта ова повишица, ако ми будемо тражили тај десет пута јачи број свећа, дакле ако кошта 26000 дин. Компанија нам каже, ако хоћете да имате, ми хоћемо да направимо али за то морате да нам платите. После овога предрачуна, одговорили смо компанији, да општина

нема финансијске могућности, да поред 80.000 дин. које по уговору има да плаћа за електрично осветљење, још 26000 дин. плаћа за ову повишцу.

(Овде опет узгред додајем да садање жалосно петролеумско осветљење кошта око 40.000 дин. годишње.)

Због тога је компанија поднела предлог, да се у ово урачуна вредност, члана 41, коју би он у најбољем случају по општину имао, и по коме општина има да суделује у добити компаније. — У најбољем случају кад би ми почели одмах сви да осветљујемо наше домове електричном светлошћу, у опште кад би дакле био тај случај, да они тако добар ђар имају од своје инсталације ми никад од њих неби имали више него 20% од 80000 динара што чини 16000 динара. А да би ово добили морали би поднети материјалне жртве јер њиховим изводима из књига њихови неби могли да верујемо, бар ја не бих био за то да верујемо него би увек морали да их контролишемо, морали би да плаћамо човека за то, па да нам каже како стоји с напредовањем њихове инсталације и колико ми у ствари имамо да добијемо. Но да оставимо то на страну. Више има сумње да ћемо одмах од идуће године добити 20% дакле 16000 динара. Компанија каже пошто хоћете да проширите потрошњу електрицитета а то нама у корист иде, ми ћемо вам одкупити овај члан 41 и то овако. По предрачуну њиховом кошта 26000 динара годишње то појачање осветљења у Београду и за то они траже 10000 динара и 41 члан као вредност од 16000 динара. Ту је сад тежина целог питања. Хоћете ли ли примите или не; и има ли вероватноће да ћемо збиља имати одмах од 1 јуна сав овај ђар или ће то бити после 10 и после 20 година. Они нам нуде то одмах, али у облику појачања осветљења. Решите ово питање како хоћете то је ваша ствар а имам само да одговорим на једно: да г. Леко читајући члан 17 није га прочитао целог. О овој замени говоре два члана чл. 17 и 19. Ја ћу бити принуђен да прочитам и један и други члан. (чита). Можемо ли ми по овој тачци да их натерамо на ову замену? Г. Леко хоће тако. У први мах и ја сам мислио, да по томе члану решимо ово питање, али после објасњења г. Станојевића, и пошто нам је компанија поднела предрачун о овој замени и казала да ће се она у ове преговоре упустити само на основу чл. 19 који говори о

ослобођења своје домовине. С тога се пете 1502 г. 29. јула крене са свом својом војском опет на Босну, и у боју код *Зворника* разбије једну турску војску, варош заузме, али се ипак, немајући за леђима никаква поуздана ослоња, мораде вратити натраг, да преклиње трогома Владислава, нека и он покуша ловити тице по турском логору.⁽¹⁾ Али све узалуд! На престолу угарскоме не сеђаше човек храбрости и крви краља Матије, који би могао појмити опасност од Турака, већ сеђаше једна слаботиња, једна лутка у рукама разузданих магната мађарских; на престолу мађарском у то доба сеђаше један *Добисе Ласло* који беше само страстан непријатељ новини и ваздушним тицама, а о убојним крику и о намерама и идејама српскога народа немаше ни појма. У очајању своје деспот Јован покуша код Млечана потражити јаче помоћи. Посла свога рођенога брата, владикау Максимма⁽²⁾ да представи господи млетачкој колика је опасност од Турака за све Хришћанство ако се испусти сада прилика да се сузбије турска сила, кад је она већ на све стране

јако поколебана. Али опет све узалуд. Млетачка господа беху глупа према вапајима српскога деспота, с тога, што у тренутној слави својој не могоше да назре будућу и своју опасност. Сва уверавања деспотова, да је он готов увек на Турке ударити, не ометаше их да с Турцима, при крају 1502. г., не закључе мир. Немио призор пропасти свих лепих планова и идеала српских за ослобођење Србије, јако потресе организам деспотов, и стреле опаке грознице, наскоро после добивене вести о неуспеху мисије Максимове, разнесе срце тога последњег преставника лозе Бранковићеве, и последњег достојног деспота српског. У *Беркасову* (у гор. Срему), куда у последње доба беше пренета столица деспотска из *Купчинова*,⁽¹⁾ жалосно се вила црна застава 10. децембра 1502. г. објављујући тужним лепршањем, свему српском народу, да је тако рано нестало с лица земље *десиота Јована Ст. Бранковића*.

Тај тужни час у животу српскога народа, забележили су наши летописи верно али кратко: „В лето 7011 (1502) прес-

тави се Иоан деспот син благочестиваго Стефана, декемврија и (10)“.⁽¹⁾

Колико је јако овај кобни случај потресао цео народ српски, нека нам буде сведоком факат, да је народна поезија својим уресима окитила спомен смрти деспотове. У песми: „*Смрт Деспотовић Јове*“ пева се, како се разболео деспот па шаље свога слугу Милутина, брату Максиму у Крушедо:

„И кажи му ништа не загаји,

„Да сам се ја на смрт разболео“.

Па онда да јави и мајци његовој Анђелији у Срему у Беркасову:

„Ал' пој немај право казивати,

„Да сам се ја на смрт разболео,

„Већ јој кажи од мене поздравље,

„Да се ја сад на војску опремам,

(1) Šafarik P. dr. Památky итд. стр. 82. — Неки наши летописи, а по њима и неки историци (Енгел, Рајнх, Стојачковић, Витковић и Нико) тврде: да је деспот Јован умро 10. дек. 1503. г.; а Ч. Мајатовић (Годишњица I, 69) иде још даље па ставља деспотову смрт на дан 5. јануара 1503. г. када је Ђустинијаније јавио својој влади за тај случај. Међутим таку збрку увели су у живот историје они, који су годину летописичеву од створења света 7011. погрешно превели у данашње бројање, одузимајући само 5508, не обзирјући се на то, што се смрт деспотова збила децембра месеца. А кад се по правилу одузму 5509, (јер при бројању година од створења света, нова година почиње септембром) онда излази: 7011—5509=1502, овако, како тврди горњи Шафариков летопис, а како мисле и гг. Руварац (Стари Сланкамен, 24.) и Новаковић (Послед. Бранковићи, 73)

(1) Новаковић Ст.: Послед. Бранковићи, стр. 73. — Годишњица Н. Чупића, I, стр. 69.

(2) Rad jugosl. akad. књ. VIII, стр. 77.

(1) Engel v. H. J.: Allgem. Welthistorie, V. III, одсек Gesch. v. Servien S. 453. Рајнх. Ј.: Истоп. Србов итд. в. III, стр. 336.

замени сијалица пламеним лампама и никако друге, онда смо и ми тек узели предрачун у претрес и уверили се да нас у цифрама нису преварили.

Компанија нам је даље изјавила: да чл. 17 регулише питање о осветљењу само у улицама прве класе оне где су оних 65 лампа, а ако хоћете у осталим деловима вароши да извршите замену то можете само на овај начин. Ако хоћете добро, ако нећете реците па да поставимо рад јер нас од фебруара задржавате. Решите ово питање како хоћете, ја сам објаснио у чему лежи тежина питања. Комисија мисли да треба пристати на оваку замену сада. Ствар је нагађања за што они нама данас рачунају чл. 41 по 16000 динара. Они су морали мало рачунати кад нама дају 16000 динара за један члан за који ми сумњамо да ће скоро донети општини 16.000. Ја сам објаснио ову ствар као и г. Ђока Станојевић. Он је рекао да више неће да објашњава, и да у опште више неће да води бригу о њој, јер кад може неко да му каже да ту мора „нешто“ да има и кад смо га замолили да израчуна колико жица треба за ову замену а неко се нађе да каже: „неће бити толико,“ онда о целој ствари не вреди говорити.

Хоће ли после 5 година компанија општини да да 16000 дин. за 41 члан или не то је питање, и ко ће да сноси одговорност за то што се општина није користила то ће будућност показати, а кад се он ангажовао за ову ствар на првом месту он ће да одговара ако не буде ваљало. Овом приликом хоћу да вам рекнем још нешто, што овде у одбору до сада није речено. Комисија није била овде на окупу, када је компанија почела да подиже она вешала каква су у Душановој и другим улицама. Нити је г. Станојевић то дозволио, нити ма ко из комисије. Компанија је то извршила на своју руку, а њезини представници веле да су радили по одобрењу госп. председника. Дакле видите оно што смо ми трпели да се нама натовари на леђа, као да смо ми одобрили подизање вешала, то није истина. Председник је одобрио само за то што су они рекли да је то привремено, и то је учињено на основу њиховог објашњења да је то провизорна ствар. Је ли тако г. председниче? Одговорите на то. (Председник, на што да вам одговорим?) Да сте на основу њиховог објашњења то одобрили. (Председник, Ја сам рекао да могу да раде на свој ризик). Шта је наша дужност била? Да ослободимо Београд од ових вешала. Ми смо

то извршили онако како смо требали. Чим смо са пута дошли ја сам рекао да нећу да знам за та вешала, а у једној тајној одборској седници објаснио сам за што смо тражили да она вешала остану 3—4 месеца. Ја сам објаснио ствар овако господо: ако одмах будемо од компаније тражили да обарају оне мотке они ће покупити све жице па ће отићи, јер машине тада још нису дошле биле у Београд. Ја сам молио да се ствар не решава док машине не дођу, док им онемогућимо одлазак, а кад су машине дошле, кад су се укупили са неколико стотина хиљада динара ја сам онда тражио од одбора да им се одмах заповеди да склањају све што није по уговору. Овако смо обазриво радили само за то, што смо хтели да Београду осигурамо електрично осветљење. Одбор је о овоме донео своју одлуку и Београд мора бити осветљен онако како треба да буде. Кад смо се после првог априла вратили овде ми смо рекли да ступамо с другом снагом у београдску општину и тражили да dignу она вешала. Одговор је од компаније на неколико дана после тога стигао „београдску општину молимо да нам допусти да не скидамо одмах мотке него да нам дозволи да у току од 4 год. ово учинимо, и да одмах почнемо да радимо чим нам се сокаци предаду, и да све каблове метемо под земљу о нашем трошку о трошку компаније, док то радимо нека стоје мотке да би могао Београд да се осветли. Ми смо предложили да то одобрите јер је то било најбоље решење и ви сте одобрили. Ми смо дакле решили ту ствар о вешалима на нашу корист. Да су одмах почели да спроводе под земљу они не би имали тај трошак, то је њихова штета. Ми имамо двојаку корист: прво што ћемо имати електрично осветљење а друго што смо осигурани да ћемо имати подземне спроводнике и питање је решено како смо само могли желети; а одгађали смо дотле док нису донели своје машине. То сам рекао у тој седници а данас кажем јавно да и компанија и цео Београд знају, за што се овако радило, те да поједини не говоре којешта. Таку одлуку донели смо тајно зато, да компанија не би за њу дознала. Сад нема могућности да оде и члановима комисије довољна је сатифакција што компанија не може да оде из Београда и што Београд мора да буде електрично осветљен. Ето вам њих, а ето вас па одредите нову електричну комисију, ко ја ће да заступа општинеке интересе онако

како мислите да ће боље бити. Г. Ђока Станојевић поднео је оставку, неће да ради, а наравно и ми без њега нећемо; нећу ни ја ни г. Павле Поповић; ми смо солидарни с њим јер смо вам сад јавно рекли да са свим оним што смо радили можемо да се поносимо а оно што нам је трпано на леђа није наше било.

Ствар дакле тако стоји. Ми смо у комисији мислили да ће за београдску општину боље бити да има место 9.000 90 000 свећа и мислили смо: да ће за општину бити боље, да одмах од нове године у облику осветљења прима 16000 дин. за 41 чл. које по мишљењу наших колега неће бити ни после 20 година. Ви не мислите тако, сукобили смо се у мишљењу. Изволите решите ствар дефинитивно и према томе решењу видећемо хоће ли остати на овом како вам је комисија предложила или не. Имам још ово да додам, да оно што смо предлагали још не значи да ће компанија примити јер су они тражили 10.000 дин. и чл. 41 па и чл. 20 уговора. Ми овај члан писмо хтели да уступимо јер у том члану говори се о једном плану који морају да нам предаду. У њему мора тачно да буде означено колико је која лампа јака, колико у приватним кућама троше електрицитета да би општина после биле у стању да тачно зна колико се електрицитета троши и да зна да ли има рачуна да откупи инсталацију или не. Они су дакле тражили и чл. 20 а хоће ли пристати на наше понуде то је питање. Ја пак сматрам да се чл. 20 ни под којим уловом не бих могао уступити; за мене је он исто тако јак као и 41 члан јер и тај члан казује тачно колико се троши електрицитета.

Марко Лeko. Само неколико речи да кажем. Из говора г. Капетановића изгледа као да сам прошлог пута утекао од објашњења. Да сам хтео бегати не бих га нарочито тражио и очекивао сам то објашњење али нисам могао да сносим увреду. У осталом г. Капетановић објаснио је да је пре тога г. Станојевић био увређен и као да је онда хтео на мене да се искрива. Ја сам морао отићи, да не би дошло до свађе или можда још и до чега горега. Што се тиче рачуна који нам је госп. Капетановић сад извео поред све опширности мени је нејасан.

Ми сви знамо, да од повластичара не купујемо сад инсталацију, већ осветљење и наше није да сад водимо рачуна о вредности инсталације. Уговором је утврђено пошто ће повластичар продавати осветљење општини и ја друго ништа

„Преко мора за девет година,
„Па је зовем да ме благослови.“

Долази мати, али место „алаја барјака“, „бубња и свирала“ и „оседланих коња“, види: „слуге гологлаве“, коње пуштене по ливади „без седла и без покровца“. Она се чуди и пита, али је слуга лаже:

„Ваља да је господар на ручку,
„Па у здравље пије рујно вино,
„И за срећна пута Бога моли.
„За то су му слуге гологлаве,
„Што су врани коњи по ливади,
„Без седла и без покровца,
„Пуштени су да се понапасу,
„Спремају се далеко, путовати;
„Бубњи били, па су и престали;
„Вијали се алаји барјаци,
„Дуну вјетир од Фрушке планине,
„Кад барјаци земљи положише.“

Али се мати, приближивши се граду, досети вељу јаду, и чујте, како кроз њема уста цвили народ српски за својим деспотом:

„Јао Јово моје ране грдне!
„Што ће, Јово, Сријем земља равна?
„Што ће, Јово, твоји бјели двори?
„Што ће, Јово, твоји врани коњи?
„Врани коњи и сиви соколи?“

„Што ће, Јово, твоје цуто блино?“

„Што ће, Јово, твоја верна љуба?“

„Што ће, Јово, твоја стара мајка?“

Али се народ ипак теши у нади, кад кроз мртвачка уста Јованова одговара:

„Сријем земља стећће господара

„Ил' бољег, или ће горега“ — како је занета и било. —

Деспот Јован није иза себе оставио мушких наследника, јер је са деспотизмом Јеленом имао само једну кћер *Марију*, која се доцније удала за хрватскога грофа Фердинанда Франкопана.⁽¹⁾ Смрћу његовом дакле, не само што је у ово критично време, по српски народ, опет остао празан деспотски престо, већ се њиме прекида у мушкој линији стара владалачка династија Бранковића, која је била тако хуле среће, да је својим члановима постепено пратила пад српске државе од царевине на деспотат, на пропаст отаџбине, и од обновљеног деспотства у туђини, до краја његовог последњег ропца и издисаја!... Судбина династије, судбина је и целог српског народа! Можда је то казна божја!....

(1) Engel v. H. J.: Allg. Welthistorie, B. III, одсек Gesch. v. Servien, S. 452. — Рајић Ј.: Ист. Срб. в. III, стр. 336.

IV. Срби у Босни и Херцеговини, до краја XV. века.

Пад босанског краљевства 1463. Краљ Матија исте године поврати Јајце и један део Босне. — Други поход султана на Јајце 1464. г. — Херцеговина губи политичку независност. — Падом Босне почиње расељавање босанских Срба. — Пљачкашки походи босанских Турака у суседне хришћанске земље за време чешког рата. — Узалудни покушаји хрватских великаша, да се Босна ослободи. — Турци обнављају босанско краљевство. — Нападње Матијино на Босну. — Народни покрет у Босни. — Пад Херцеговине. — Босански исељеници насељавају хрватске земље и бране их од Турака. — Битка код Јајца. — Мир од 30. авг. 1503. г.

Године 1459. српска деспотовина постаде турецком провинцијом, раздвојена на пашалук; а на 4 године доцније — 1463 — та иста судба постиже и другу српску самосталну краљевину, *поносну Босну*. Са 150 000 момака, и огромним ратним материјалом, кренуо се силни освајач Балканског полуотока у пролеће г. 1463. из Једрена преко Скопља, Вучитрна, Старе Рашке и Сенице, јездећи преко Дрине, као на крилима,

не тражимо, већ, да се уговора строго држимо и да за осветљење плаћамо онолико, колико је уговором одређено.

Изгледа ми врло чудновато што се овде престано износи, како ћемо овом заменом добити већу светлост, па да је право, да више и плаћимо. Тако би могао да говори само неко, који ову ствар не разуме и не знам зашто тако говоре и они, који ту ствар морају знати. Не треба изгубити из вида, да у предложеној замени и ми имамо права на 10 пута већу светлост по што смо је имали. И прошлога пута напоменуо сам а и сад морам поновим, да једном књеском снагом, у неподељенај светлости једне пламене лампе може се произвести интензитет светлости од 1500 до 2000 свећа а истом електричном струјом могу да се подмире само 10 сијалица од по 16 нормалних свећа. Како то, сад изгледа, према оном доказивању, да за већу количину светлости треба више и да платимо кад на тај вишак, према самој природи ове замене, имамо пуно права и без икакве накнаде.

Даље се помињу чланови 17 и 19 уговора како тим члановима немамо права да се користимо јер овај случај не подудара се с тим члановима. Ја бих молио да ми се каже, на који се онда члан подудара сад са овим случајем. Ми смо за то овде да објаснимо и да тражимо у уговору оно што је најближе овом случају. Јер у уговору и нема предвиђен случај како да се сијалице замену пламеним лампама а у току саме инсталације. Кад тога нема онда ми морамо у уговору тражити оно што је најближе томе а у овом случају најбоље се може применити чл. 17 где је одређено како да се поступа. Само је овде обратан случај, т. ј. ми желимо сијалице да заменимо пламеним лампама а у том члану одређено је под каквим условом можемо тражити да се пламене лампе замене сијалицама. Према томе, за што се не би могли тим чланом послужити? Односно вешала комисија се брани (М. Капетановић не брани се) и доказује да је крив за то г. председник. Господо, надзорној комисији није нико сметао да предузме кораке онда кад је то могло да се спречи и без штете по само друштво, а и по углед наше општине, а кад је надзорна комисија то пропустила, она сад не треба своју кривицу на другог да баца. За чл. 41 на послетку не знам колико је изнети рачун тачан. То ће се показати доцније кад се отпочне осветљењем вароши. Да ће нас пак контрола

скупо стати сматрам да је то мишљење врло погрешно.

Прошлога пута г. Станојевић напоменуо је да би за то морали држати нарочитог електротехничара. Међу тим ми морамо и за друге послове узети једнога електротехничара а не само због чл. 41 и онда нема смисла наводити тога електротехничара као неко страшило, само да би друштву уступили тај 41 члан уговора. И овом приликом напомињем, да сам одсудно противан томе, да се тај члан из уговора изостави.

М. Капетановић — Да дам г. Леку објашњења као члан комисије Г. Леко каже да ми не купујемо инсталацију него електрицитет. Го сподо, кад ми од њих тражимо да нам дају електрицитет у овом облику и ако решите да хоћете у том облику а ово кошта више, онда треба да им платите јер иначе компанија, на ову замену неће пристати. То не можемо тражити, да нам даду на основу сличности овог и оног члана. Па за Бога ваљда хоћете што јасније од овога, кад се каже у учовору „чист трошак око ове замене сносиће општина“. Ако хоћете да се разговарамо како би за општину боље било то можемо, али питање је слаже ли се то са самим уговором. Најзад ми не знамо ни да ли ће компанија и на ово пристати. Питање ово изишло је на дневни ред за то што смо увидели сви да ако се сад изврши замена, да ће бити много јефтиније него ли после пет година или после две године пошто инсталација буде готова. За то што је одбор то увидео он је наложио комисији да види колико ће то да кошта. Г. Леко не увиђа то и тврди непрестано да неће бити 10 пута више свећа. Ја вас молим (М. Леко; па биде не кажем да неће бити) имајте на уму да ми купујемо исту енергију, али у другом облику и ми морамо то да платимо. Ја вас молим да прекинете ову ствар. Г. Станојевић рекао је да неће више да даје објашњења; ова објашњења која сам ја дао, то су његова објашњења као електротехничара и професора физике. Ја сам на се примио само да се известим о неким ценама и пошто сам ствар изнео ја вас молим да решите ову ствар данас и да се један пут сврши, било на један било на други начин.

Мика Банковић — Ја не знам за какву је цаљ ова дебата развијена. По мом рачуну а и по оном што рече г. Капетановић као члан те комисије излази да општина има свега више 5000 дин. да плати. Стоји ли то г. Капетановићу.

(М. Капетановић; стоји и члан 41 уговора) О другим спорним питањима нећу да говорим, овде је у питању хоћемо ли да жртвујемо још 5000 динара да имамо и боље лампе а више светлости. Ја мислим да не би требало за 5000 динара ни говорити. Али само може ли бити да се уступи право чл. 41. уговора. Ја мислим да ни г. Леко не би имао ништа против тога. За то место 80000 дин. да им дамо 85000 динара, верујте да је штета да толике сеџице губимо.

М. Леко. — Ако је општини да баца 5000 динара за ништа, онда смо далеко дотерали.

М. Банковић Јер нам се нуди нешто боље и савременije

Н. Вулковић. — Ја хоћу сад противу рачуна да говорим. Члан 19 јасно каже да око замене општина има да плати трошкове али оно око те замене не односи се на одржавање. Дакле кад је реч о замени онда се сматра да има да плати 130000 динара и по њиховом рачуну апунтет износи 5—6 хиљада динара и само о томе треба да се говори. И њихов рачун није тачан. Што хоће да укидају онај члан то не разумем како може да се за 6000 динара тражи да изгубимо онака права за која ће можда после добити много. Ја не разумем да можемо напустити ту добит. Нека се срачуна па да платимо све али из уговора ништа да се не брише.

Др. Марко Леко — Члан 19 јасан је и о њему не треба говорити, али — —

Председник — Немате реч; има реч Раденко

Раденко Драговић. — Ја поштујем свачију науку. Овде су се дотакли неки људи који су лапци у тој ствари. Изнео се неки рачун, али ја видим другу господу која су рачунала да нама не подноси ценовник фабрике шта кошта него шта каже друштво — — —

М. Капетановић. — Није друштво него по ценовницима, које смо напли код г. Селесковића. Пазите шта говорите.

Р. Драговић — То је само предрачун. Ми знамо како се стварају ти радови, да се неки пут с 20 и 40 јефтиније ради од предрачуна дакле смемо ли допустити да продамо један члан за 16000 динара? То несме да буде ништа би грађанство допустило.

право срцу босанске краљевине. Ни једну српску земљу није постигла црња судбина, да тако брзо за не пуна два месеца, сва падне у канџе крволочнога орла анадолеког. А ни један пак краљ српски није срамније изгубио круну и главу своју, него несрећни последњи Томашевић. Ако је игде неслога народна, а на по се неслога властеле, верска поцепаност, и ужасна међусобна омраза имала несрећнијих последица, по једну државу — то је најбоље огледало свега тога жалосни пад босанскога краљевства. „Предаја и издаја — ове две ужасне речи показују пут, којим је султан Мухамед II. дошао у посед ове прекарне југославеске земље.“ Томе је пак главни узрок у јакој великашкој болести: која потицаше из „верске и ђудоредне развраћености, која се у њезину (Босне) телу од више векова залегла, те га мало по мало растровала. Верске размирице особито између Хришћана једне и друге цркве и Патарена пређоше у страсти, које се међу њима у толико распламтише, да се Патарени још за владе Стефана Томе придружише Турчину из овете, или га у помоћ позиваху противу своје неверне браће.“⁽¹⁾

Оно што је и сваку другу хришћанску земљу постигавало после њенога пада под Турцима није мимоишло ни несрећну Босну. Стотине хиљада робља обојега пола, и 30 000 *младића босанских* бише одведени у ропство, а они последњи на спремање за љуте осветнике роду хришћанском.⁽¹⁾ Цела земља се подели на санџаке, у којима су заповедали *беглербеси*. У сваки град — којих се рачунало на 117⁽²⁾ — постави се јака војничка посада, а најјача у град *Јајце*, чији згодан стратегијски положај, као капија за хрватску крајину, Херцеговину и Далмацију, казиваше султану, да ће се око њега пролити много крви хришћанске и турске. У њему је заповедао *Харам-бег*, а у граду *Звечају*, — што је за нас значајно — заповедао је онај чувени Србин, јаничар, *Михаило из Острвице*. Над свима пак беглербесима заповедао је *Минет бег*, који је са 20 000 војске стајао негде у средини Босне, мотрећи одатле бадрим оком на све стране, где би се указала потреба, да турску власт треба боље обезбедити

и заштитити од великашких или народних устаника, или од краља Матије, за кога је знао, да не може Босну лако прежалити. Уредивши тако стање у Босни, султан се, после узалудног покушаја, да завлада и Херцеговином, врати у Једрене.

Међутим док је султан један по један босански град освајао предајом, издајом, а најмање силом; и док су његове бесне хорде прелетале и по крсној Херцеговој земљи, дотле је краљ угарски мирно стајао са својом војском код Футога, на Сави, спокојно гледећи, како одлетају главе босанских великаша, и њиховог краља. Да ли је он тако намерно хтео: „да краљевство пропадне, па да он тада Босну из турских руку отме и као покрајину својој држави придружи“⁽¹⁾, или јој није могао притећи у помоћ, што је и сам, како вели, имао посла у то доба са Али-бегом смедеревским на Сави и Дунаву⁽²⁾ — не знамо; тек ми овде констатујемо, да је Босна пропала *на очиглед блиске сакупљене целе војске мађарске*.

(1) Hammer v. J.: Gesch. d. osm. Reiches, B. I. S. 480. — Klajčić Vj.: Poviest Bosne, стр. 339.

(2) Макушев А. у Гласн. срп. уч. др. књ. XIV. (II. одел.) стр. 26.

(1) Klajčić Vj.: Povj. Bosne, стр. 341.

(2) Katoni: Epitome chronol. t. II. p. 408.

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

М. Капетановић — Господо ја кад сам устао да говорим рекао сам да сам дошао да говорим само за то што г. Станојевић неће да долази и о овоме више говори а г. Леко дошао је да говори. Поштовани газда Раденко важе: да сам донео предрачуи, али нисам донео ценовник те да и он контролише да ли смо из ценовника тачно прочитали цене. Ми смо љути за то и имамо права да се љутимо. Кад вам кажем да сам код г. Селесковића из његових ценовника прочитао цене то вам стоји до воље, да ви одете то грађ. одељења и уверите се. Пошто има неколико одборника којима ово објашњење није довољно јасно, ја молим да прекинете целу ствар и оставимо да буде по уговору, без икаквих измена. Ја први гласам против сваке замене и желим да остане ствар тачно по уговору, да не би било ни једног од другова наших, који би могао да рекне: „има нешто“ дакле молим ставите да гласамо, а мени забележите г. секретару одмах да гласам против измене. Ако будете за измену онда нека г. Леко и газда Раденко пађу други модус за ову измену Могу бити два начина за решавање: или ће бити измене или не. Ставите на гласање.

Мата Јовановић — Г. Капетановић лепо је објаснио ну има људи који не могу да се обавесте. Жао ме је што г. Вулковић онако представља ствар с оним капиталом од 130000 динара. Господо то је капитал у лампама које трају 3—4 године, треба замишљати ушта је уложен тај капитал, и према томе колико та ствар треба да траје, тај капитал треба да се амортизира не са 6% него и са 20 ако хоћете.

М. Капетановић — Молим вас да решимо ту ствар. шта да се објашњавамо.

Др. М. Леко — Г. Капетановић мисли да би могли ову ствар да примимо. Ја нисам за то али пошто нисам електротехничар те да би се одбор уверио, да ли су моји разлози против комисијскога предлога, умесни, молим одбор да реши, да се у овом предмету запита који од електротехничара ван одбора. Само на тај начин могла би ова ствар правилно да се реши.

Мата Јовановић — Леко предлаже да се не верује петорици него још да тражимо.

Др. П. Поповић — Ама за Бога то је ствар уговора.

М. Капетановић — Резумите ово: ми нећемо да се пачамо више у ово питање јер смо солидарни у овоме са г. Станојевићем и ја вас молим решите да остане по уговору.

Др. М. Леко — Хоћемо да решимо онако како налазимо да је у интересу општине најбоље.

Председник — Ја вас молим да решите то питање. Стављам питањем: ко је за комисијско мишљење гласаће за, а ко је против гласаће против. Да гласамо сад.

М. Капетановић — Не можемо тако.

Председник — Пошто нема 16 одборника на окупу с тога закључујем седницу. Састанак закључан у 9 и по сати у вече.

РАЗНЕ ОПШТИНСКЕ ТАКСЕ.

1. Димничарство:

- а) За чишћење димњака (цилиндера) без разлике на спратове . . . . . 0-20 д.

- б) За неузидан шпархерд . . . . . 0-20 д.
- в) За узидан „ . . . . . 0-40 д.
- г) За велики узидан шпархерд у гостионици . . . . . 0-50 д.
- д) За чишћење димњака од два спрата 0-20 д.
- ђ) За чишћење простог димњака . . . 0-10 д.
- е) За чишћење чункова од 2 и по метра уједно са пећима . . . . . 0-10 д.
- ж) За чишћење чункова од 2 и по метра уједно са више пећи . . . . . 0-20 д.
- з) За паљење димњака (цилиндера) без разлике на спратове . . . . . 0-75 д.

II. Пражњење помијара и нужника:

- а) Од кубног метра . . . . . 10— д.
- б) Од акова . . . . . 0-50 д

III. Псетарина:

- а) Марка за пашче за годину дана . . 3— д.
- б) Обнављање изгубљене марке стаје . . 1— д.

IV. Гробарина.

- а) Гроб за децу . . . . . 7— д.
- б) Гроб за одрасле . . . . . 12— д.
- в) Мала гробница . . . . . 555-52 д.
- г) Велика гробница III. реда . . . . . 998-39 д.
- д) Велика гробница II. реда . . . . . 1099-32 д.
- е) Велика гробница I. реда . . . . . 1684-57 д.

V. Мртвачка кола:

- а) Мртвачка кола стара са два коња . . 12-90 д.
- б) Мртвачка кола са анђелима са два коња . . . . . 24-90 д.
- в) Мртвачка кола нова са два коња . . 36-90 д.
- г) Мртвачка кола нова са 4 коња . . . 72-90 д.

ТАКСЕ

ЗА ИЗНОШЕЊЕ ЂУВРЕТА

За квартове: Савамалски, Теразијски, Варошки и Врачарски:

1. Од собе и кухиње или мањег дућана са собом . . . . . 0-25 д.
2. Од две или три собе, са кухињом или већег дућана са магазином . . . . . 0-70 д.
3. Од четири или више соба са кухињом, од кафане са кухињом, од гостионице са кухињом без штале . . . . . 1-50 д.

За квартове: Дорћолски и Палилулски:

1. Од собе и кухиње, или мањег дућана са собом . . . . . 0-20 д.
2. Од две или три собе са кухињом или већег дућана са магазином . . . . . 0-60 д.
3. Од четири или више соба са кухињом, од кафане са кухињом, од гостионице са кухињом без штале . . . . . 1 д.

Од суда општине београдске 28. Авијета 1892 године АБр. 9449.

БЕОГРАДСКА ПИЈАЦА
ПРЕМЕРЕНО НА БЕОГРАДСКОМ КАНТАРУ
Од 8. Септембра до 16. Септембра 1893. год.

КИЛО-ГРАМА	НАИМЕНОВАЊЕ	Ц Е Н А			
		НАЈВЕЋА		НАЈМАЊА	
		дин.	пр.	дин.	пр.
3244	Арпаџика	13		12	
5000	Брашна кукурузна „ пшенична Вина бела (од лит.)	16		15	
10924	„ црна „ „	60		35	
900	Волова	45		40	
	Вуне не пране				
	„ пране				
4364	Грожђа	40		30	
1039	Дуња	20		12	
2370	Јабука	13		9	
209090	Јечма	9 20		8 80	
1993	Кајмака	140		135	
	Кожа воловских „ јагњећих				
10433	„ овчијих				
3485	Коре брезове	12		10	
	Крава				
54197	Креча	4		3 50	
8762	Кромпира	9		7 50	
220	Крупника	12		10	
3013	Крушака	14		10	
46034	Кукуруза	9 50		9	
	Куцуса				
1373	Лоја нетопљеног	80		70	
	„ топљеног				
	Лука аршламе				
439	„ бела	45		40	
8335	„ црна	10		9	
26	Масла	160		150	
795	Масти	120		115	
354	Меда	120		70	
	Оваца				
116074	Овса	11		10	
1051	Ораја	40		30	
3213	Пасуља	15		12	
	Пекмеза				
804	Просе	9		5 50	
934490	Пшенице	11		10 60	
49029	Ражи	9 20		8 80	
	Рак. комов. (од лит.) „ „ меке „ „ шљив. љуте „				
12290	„ „ меке „	45		30	
27291	Свина дебелих	80		75	
	„ средњих				
112910	Сена	5		4	
5850	Сира	80		60	
6360	Сламе	2 50		2	
	Сланине				
	Сочива				
	Угљена дрвеног				
115250	„ каменог	3		2 50	
884	Шипарке	25		22	
76461	Шљива сирових	10		8	
141000	„ сувих о. год.	22		14	
3204	разна поврћа				
36434	разна воћа				
40000	Цемента				
	Коске				